

קורס: סביבות מקדמות בריאות ובנות קיימא
שנה"ל תשפ"ד-תשפ"ה, סמסטר א', יום רביעי 00:00-16:00
מס' קורס: 286.4177
שעת קבלה: לפי תיאום מראש

סילבוס: סביבות מקדמות בריאות ובנות-קיימא

ד"ר מיקה מורן

סביבות בריאות מלבד היותן נטולות מזהמים, הן אלו שבהן א/נשים וקהילות יכולות/ים לנהל אורח חיים בריא ופעיל. בעשורים האחרונים, הנושא של סביבות מקדמות בריאות צמח כתת-תחום בבריאות הציבור אשר עוסק במגוון גורמים חברתיים וסביבתיים תומכים בבריאות, כגון: הון חברתי, סביבות מזון בריא, נגישות לשירותי בריאות, בטיחות בדרכים, ביטחון אישי, והליכתיות (walkability) המתבטאת ברמות גבוהות של צפיפות מגורים, קישוריות רחובות ועירוב שימושי קרקע. הקורס יספק לסטודנטיות/ים מבוא והכרות ראשונית עם התחום של בריאות עירונית מנקודת מבט רב-תחומית. יוצגו תיאוריות ומודלים המקשרים בין תכנון עירוני לבריאות הציבור; תיערך סקירה מקיפה של אתגרים והזדמנויות ביצירה ובתחזוקה של ערים בריאות; ותיערך סקירה של גישות מחקריות בתחום.

מבנה הקורס

חלק I. מבוא לסביבות מקדמות בריאות. החלק הראשון של הקורס מספק מבוא ומושגי יסוד בסביבות מקדמות בריאות. תינתן סקירה של התפתחות רעיונות ופרקטיקות בתכנון עירוני ובבריאות הציבור לאורך ההיסטוריה המודרנית, תוך התייחסות לגישות של בריאות הציבור הישן והחדש.

חלק II. הקשר בין סביבות מקדמות בריאות ובנות-קיימא לבין תוצאי בריאות שונים. הסטודנטיות/ים ייחשפו לגוף גדול של מחקרים מבוססי ראיות המקשרים בין מדיניות תכנון עירוני לבין מגוון רחב של תוצאי בריאות גופנית, נפשית וחברתית בהקשרים שונים. דגש מיוחד יינתן להתנהגויות בריאות כגורם מתווך בקשר סביבה-התנהגות. לבסוף, ייערך דיון ביקורתי על ערים בריאות ותכנון עירוני בריא מנקודת מבט של צדק חברתי ושוויון בבריאות.

חלק III. סיכום ומצגות סטודנטיות/ים. השיעורים האחרונים יוקדשו לסיכום אינטגרטיבי של החומר הנלמד באמצעות מצגות ודיונים של הסטודנטיות/ים.

מטרות הקורס

קורס זה יספק לסטודנטים הכרות ראשונית עם התחום של סביבות מקדמות בריאות ובנות קיימא מנקודת מבט בין-תחומית. במהלך הקורס, הסטודנטים ייחשפו ל: (1) התפתחות היסטורית של סביבות מקדמות בריאות; (2) סביבות מקדמות בריאות גופנית: חשיבות אורח חיים פעיל, חסמים וזרזים סביבתיים לאורח חיים פעיל; (3) סביבות מקדמות בריאות נפשית: ערים ביופיליות, האפקט המשקם של הטבע; (4) סביבות מקדמות רווחה חברתית: הון חברתי ובריאות הציבור, מרחבים מוגנים, קרימינולוגיה סביבתית.

דרישות, מטלות וציונים

הקורס דורש נוכחות מלאה חובה (80% מהשיעורים לפחות) והשתתפות פעילה בדיונים. הסטודנטיות/ים נדרשות/ים לפתוח מצלמות בשיעורים. אי פתיחת מצלמה תחשב כהיעדרות והציון יחושב בהתאם. במקרים פרטניים של קושי בפתיחת מצלמה, יש לפנות למרצה הקורס מראש לפני השיעור לקבלת אישור או עזרה. במהלך הקורס הסטודנטיות/ים ישתתפו במגוון תרגילים בכיתה (20% מהציון), וישלימו מטלות מתוקשבות בין השיעורים (40% מהציון), וסוף הקורס הסטודנטים יעבירו מצגות (40% מהציון) בנושא רלוונטי לבחירתם/ם.

לוח שיעורים

תאריך	שבוע	
חלק I: מבוא לסביבות מקדמות בריאות		
1.1.2024	1	מגמות בעיור ובבריאות הציבור לאורך ההיסטוריה
8.1.2024	2	סביבות מקדמות בריאות בראי בריאות הציבור הישן
15.1.2024	3	סביבות מקדמות בריאות בראי בריאות הציבור החדש
חלק II: השפעת סביבות על מגוון תוצאי בריאות שונים		
22.1.2024	4	סביבות מקדמות אורח חיים בריא ופעיל – חלק א
29.1.2024	5	סביבות מקדמות אורח חיים בריא ופעיל – חלק ב
5.2.2024	6	סביבות מקדמות בריאות ורווחה נפשית
12.2.2024	7	סביבות מקדמות בריאות ורווחה חברתית – חלק א
19.2.2024	8	סביבות מקדמות בריאות ורווחה חברתית – חלק ב
חלק III: סיכום ומצגות סטודנטים		
26.2.2024	9	סיכום קורס ומצגות סטודנטים
5.3.2024	10	מצגות סטודנטים
12.3.2024	11	מצגות סטודנטים

*ייתכנו שינויים בסילבוס

ספרות

שבוע 1+2: בריאות עירונית בראי בריאות הציבור הישן

- Frank, L., Engelke, P., Engelke, S. F. P., & Schmid, T. (2003). *Health and community design: The impact of the built environment on physical activity*. Island Press. Chapter 2: Public Health and Urban Form in America: Historical Precedents.
 - Botchwey, N., Dannenberg, A. L., & Frumkin, H. (2022). *Making healthy places: designing and building for well-being, equity, and sustainability*. Island Press. Chapter 1: An Introduction to Healthy, Equitable, and Sustainable Places. Frumkin, H., Dannenberg, A.L., Botchwey, N.D.
- שבוע 3: בריאות עירונית בראי בריאות הציבור החדש
3. בראון-אפל, דאוד, לוי. (2016). קידום בריאות מתאוריה למעשה, הוצאת דיונון. פרק 9 - סביבות מקדמות בריאות.

שבוע 4+5: בריאות עירונית ואורח חיים בריא ופעיל

- מורן, מ., פלאוט, פ. (2013). תכנון לאורח חיים פעיל: אלמנטים סביבתיים המעודדים פעילות גופנית יום-יומית. המרכז לחקר העיר והאזור, הטכניון. https://curs.net.technion.ac.il/files/2013/06/ALbD_Moran_Plaut_2013.pdf
- SALURBAL (2017). *Sustainable Transport and Urban Health: Lessons from Latin American Cities*. Policy Brief 1. Nov 2017. https://drexel.edu/~media/Files/lac/Briefs/policy-briefs/Transport_English.ashx?la=en

6. Botchwey, N., Dannenberg, A. L., & Frumkin, H. (2022). *Making healthy places: designing and building for well-being, equity, and sustainability*. Island Press. Chapter 2: Physical Activity and the Built Environment. Botchwey, N., McSorley, M., and Umstaddt Meyer, R.M.

שבוע 6+7 : בריאות עירונית ובריאות ורווחה נפשית

7. Frumkin, H., Frank, L., & Jackson, R. J. (2004). Urban sprawl and public health: Designing, planning, and building for healthy communities. Island Press. Chapter 8 – Mental Health.
8. Botchwey, N., Dannenberg, A. L., & Frumkin, H. (2022). *Making healthy places: designing and building for well-being, equity, and sustainability*. Island Press. Chapter 7: Built Environments, Mental Health, and Well-being. Xiangrong Jiang, Chia-Ching Wu, Chun-Yen Chang, and William C. Sullivan

שבוע 8+9 : בריאות עירונית ובריאות ורווחה חברתית

9. Frumkin, H., Frank, L., & Jackson, R. J. (2004). Urban sprawl and public health: Designing, planning, and building for healthy communities. Island Press. Chapter 9 – Social Capital, Sprawl and Health.
10. Botchwey, N., Dannenberg, A. L., & Frumkin, H. (2022). *Making healthy places: designing and building for well-being, equity, and sustainability*. Island Press. Chapter 8: Social Capital and Community Design \ Kasley Killam and Ichiro Kawachi.

ספרות נוספת מומלצת:

Botchwey, N., Dannenberg, A. L., & Frumkin, H. (2022). *Making healthy places: designing and building for well-being, equity, and sustainability*. Island Press.

Galea, S., & Vlahov, D. (Eds.). (2006). *Handbook of urban health: populations, methods, and practice*. Springer Science & Business Media.

Frank, L., Engelke, P., Engelke, S. F. P., & Schmid, T. (2003). *Health and community design: The impact of the built environment on physical activity*. Island Press.

Frumkin, H., Frank, L., & Jackson, R. J. (2004). *Urban sprawl and public health: Designing, planning, and building for healthy communities*. Island Press.

Corburn, J., Curl, S., Arredondo, G., & Malagon, J. (2014). Health in all urban policy: city services through the prism of health. *Journal of Urban Health*, 91(4), 623-636.

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4134455/>

Giles-Corti, B., Vernez-Moudon, A., Reis, R., Turrell, G., Dannenberg, A. L., Badland, H., ... & Owen, N. (2016). City planning and population health: a global challenge. *The Lancet*, 388(10062), 2912-2924.

https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0140673616300666?casa_token=pOEmu8eaZyIAAA:AA:pum1aUj96sp51XaqD4PnnzwfnH4UwPNV9YOg9WXd7gTIWP-Bn2eS-96lsHU86TTpjOVjD8ZDoA

Sallis, J. F., Bull, F., Burdett, R., Frank, L. D., Griffiths, P., Giles-Corti, B., & Stevenson, M. (2016). Use of science to guide city planning policy and practice: how to achieve healthy and sustainable future cities. *The Lancet*, 388(10062), 2936-2947.

https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S014067361630068X?casa_token=Fpl-JsZuuo8AAAAA:uCLBfslWV8_Au7rEdc5D4WlrlzkrtImf3NyD6qaCQnjL4_4mK3BdwepwRbKtX0DnsC OHUrgYJg

סטודנט/ית יקר/ה

אם יש לך לקות למידה או מוגבלות/בעיה רפואית שעשויה להשפיע על לימודיך, ושביגנה את/ה זקוק/ה להתאמות אנא פנה/י לדיקנאט הסטודנטים למדור נגישות ולקויות למיה:

דוא"ל : LDA@univ.haifa.ac.il טל: 04-8249265

לאבחון והתאמות בגין לקות למידה ו/או הפרעת קשב יש לפנות ליה"ל:

דוא"ל : mhait@univ.haifa.ac.il טל: 04-8249022

אם יש ברשותך מכתב התאמות מהאוניברסיטה ואת/ה זקוק/ה להנגשה בקורס אנא פנה/י אליי בשעות הקבלה או במייל בסמוך לתחילת הקורס.